

Tabiiy fanlar

I qism

3

UO'K: 05(075.3)
BBK 2ya72
M 33

Y.V.Malikova
Tabiiy fanlar. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 3-sinfi uchun darslik,
I qism / Y.V.Malikova. – Toshkent. "Novda Edutainment", 2023. – 120 b.

Taqrizchilar:

- Sh.Muslimova** – Toshkent shahri 328-umumiy o'rta ta'lim maktabining oliy toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi;
- N.M.Usmanova** – MMTV tasarrufidagi PMTIDUM oliy toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi;
- O.Sh.Yevstafyeva** – MMTV tasarrufidagi PMTIDUM 1-toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi.

Shartli belgilar:

O'ylang

Daftarda
ishlang

Guruh bo'lib
ishlang

Loyiha

Uyga
vazifa

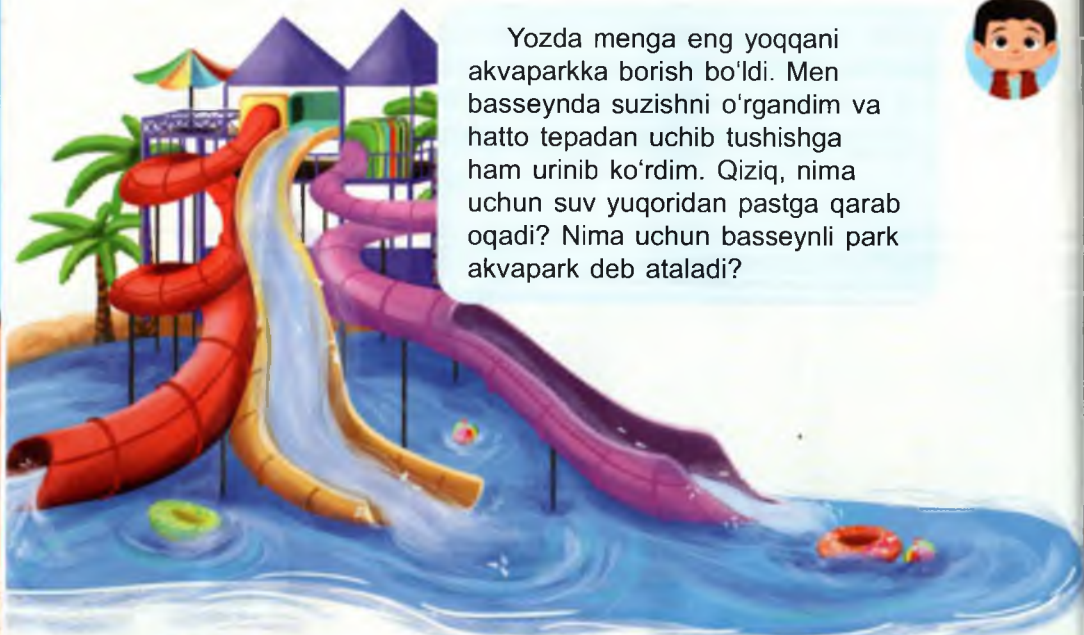
Aziz o'quvchi!

Bu yil yana "Tabiiy fanlar" darsligi orqali sizni yangi bilimlar sari sayohatga chorlaymiz. Qiziqarli tabiat hodisalarini, ularning yuz berishiga nimalar sabab bo'lishini o'rganishda davom etamiz. Siz sayyoramiz, unda yashaydigan hayvonlar va o'simliklar haqida yangi ma'lumotlarni bilib olasiz. Shu bilan birga tabiatdagi turli moddalar bilan tanishasiz, ularning qayerda ishlatilishi va g'aroyib xususiyatlarini o'rganasiz. Yangi bilimlar orqali o'zingizda paydo bo'lgan savollarga javob topishga harakat qilasiz. Bu yo'lda sizga ushbu kitob va o'qituvchingiz yordam beradi.

Akmal va Madina yozni qanday o'tkazganliklarini rasmlar yordamida so'zlab berdilar. Ularning hikoyalarini o'rganing. Ular yozda qayerda dam oldilar? Ularda atrof-muhit haqida qanday savollar paydo bo'ldi?

Yozda menga eng yoqqani akvaparkka borish bo'ldi. Men basseynida suzishni o'rgandim va hatto tepadan uchib tushishga ham urinib ko'rdim. Qiziq, nima uchun suv yuqoridan pastga qarab oqadi? Nima uchun basseynli park akvapark deb ataladi?

Menga tog'da dam olish yoqdi. Dadam bilan tog'ning tepasiga chiqib, varrak uchirdik. Shaharda varrak deyarli uchmaydi, lekin tog'da u yuqoriga ko'tarildi. Nega shaharda varrak bunchalik balandga ko'tarilmaydi?

Rasmlarga qarang. Attraksionli park akvaparkdan nimasi bilan farq qiladi? Qaysi attraksionlarni parkda, qaysilarini esa akvaparkda uchratish mumkin?

“Attraksion” fransuzcha soʻzdan olingan boʻlib, “oʻziga tortish” degan maʼnoni anglatadi. Hozir har qanday koʻngilochar qurilma attraksion deb ataladi. Eng mashhur attraksion – bu halqali aylanma charxpalak.

“Akvapark” soʻzi ikki qismdan iborat. Birinchi qismidagi “akva” soʻzi lotin tilidan olingan boʻlib, “suv” deb tarjima qilinadi. Bu akvaparkdagi barcha attraksionlar suv bilan bogʻliqligini anglatadi.

1-topshiriq.

Tarkibida “akva” qismi boʻlgan soʻzlarni yozing.

Xaritaga qarang. Siz O'zbekistonning qaysi diqqatga sazovor joylariga borishni xohlaysiz?

O'zbekistonning katta qismini dasht va cho'llar egallaydi. Ulardan eng mashhurlari – Qoraqum va Qizilqum cho'llari, Mirzacho'l va Ustyurt platosi.

O'zbekistonning shimoli va sharqida baland tog'lar qad ko'tarib turadi. Ulardan ba'zilar shunchalik balandki, u yerdagi qor uyumlari hech qachon erimaydi.

O'zbekistonda daryolar ham, ko'llar ham bor. Inson qo'li bilan yaratilgan ko'llar sun'iy ko'llar deyiladi. Eng yirik sun'iy ko'llardan biri – bu Aydarko'l. Tabiiy ko'llar esa inson ishtirokisiz paydo bo'ladi.

2-topshiriq.

Xaritadan sayohat qilmoqchi bo'lgan joyingizni ko'rsating.

O'zbekistonning diqqatga sazovor joylarini ko'rib chiqing. Ular diqqatga sazovor joylarning qanday turiga mansub? Quyidagi savollarga javob bering.

Toshkent teleminorasi

Qizilqum sahrosi

Chimyon tog'lari

Orol dengizi

1. Nima uchun bu minora juda baland?
2. Nima uchun yuqorida doim sovuq bo'ladi?
3. Odamlar nima uchun sun'iy ko'llarni yaratadilar?
4. Dengizlar nima uchun quriydi?
5. Sahroda qum qayerdan paydo bo'ladi?

O'zingiz yashaydigan hududingiz haqida qisqacha ma'lumot tayyorlang. U yerda qanday diqqatga sazovor joylar bor?

O'zingizning yozgi dam olish xaritangizni tuzing.

Mundarija

1-mavzu. Yozni eslab	4
----------------------------	---

Hayvonlar

2-mavzu. Jonli va jonsiz tabiat	10
3-mavzu. Hayvonot olamining xilma-xilligi.....	14
4-mavzu. Hasharotlar.....	18
5-mavzu. Baliqlar	22
6-mavzu. Ham quruqlikda, ham suvda yashovchilar hamda sudralib yuruvchilar	26
7-mavzu. Qushlar.....	30
8-mavzu. Sutmizuvchilar	34
9-mavzu. Bakteriyalar	38
10-mavzu. O'zbekistonning hayvonot dunyosi	42

O'simliklar

11-mavzu. O'simliklar olamining xilma-xilligi	48
12-mavzu. Daraxtlar, butalar va o'tlar	52
13-mavzu. O'simliklar hayoti	56
14-mavzu. O'simliklarning urug'lari.....	60
15-mavzu. O'zbekiston o'simliklari dunyosi.....	64

Yer sayyorasi

16-mavzu. Yulduzlar va sayyoralar.....	70
17-mavzu. Quyosh tizimi.....	74
18-mavzu. Yer sayyorasi.....	78
19-mavzu. Astronomik va taqvimiy yil	82
20-mavzu. Vaqt. Kun va oy	86
21-mavzu. O'simliklar va hayvonlarning mavsumga bog'liqligi.....	90

Iqlim va ob-havo

22-mavzu. Ob-havo, yog'ingarchilik turlari	96
23-mavzu. Tabiatda suvning aylanishi.....	100
24-mavzu. Harorat.....	104
25-mavzu. Sayyoramizdagi sovuq joylar.....	108
26-mavzu. Sayyoramizdagi issiq joylar	112

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com veb-sayti orqali o'zingiz uchun kerakli ma'lumotlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga

murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

3-sinf tabiiy fanlar I qism kitobini to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

[@Maktablar_uchun_hujjatlar](https://t.me/@Maktablar_uchun_hujjatlar)

DIQQAT!!!

Bu hujjatni hech kimga tarqatmaslik sharti bilan olishingiz mumkin.

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.

To'liq holda olganingizdan so'ng:

Faqat o'zingiz uchun foydalaning.

Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.

Internet veb-saytlarga joylamang.

Telegram orqali kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA HIYONAT

QILMANG.